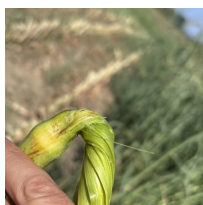
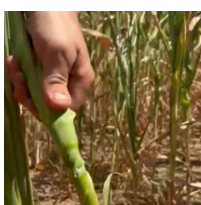

KORUZA PRIZADETA OD SUŠE - KDAJ ZAČETI SILIRATI?

Suhi listi še ne pomenijo, da je suha tudi cela rastlina. Na letošnjih sušno prizadetih posevkih je koruznica lahko na pogled skoraj suha, steblo pa ostaja zeleno in polno vode. Zato se o siliranju ne odločamo samo po videzu njive ali storža, ampak predvsem po izmerjeni sušini cele rastline.

			NJIVA 1 - 27,4 % SS Listi so močno prizadeti, steblo pa je še zeleno in sočno. Storži so neenakomerno razviti. Za to njivo imamo tudi podrobno analizo sveže zrezane mase.
			NJIVA 2 - 25,97 % SS Posevek deluje zelo suh, vendar prerez in zvijanje pokažeta zeleno, sočno steblo. Zrezana masa je še izrazito vlažna - za siliranje je praviloma še pre zgodaj.
			NJIVA 3 - 24,76 % SS Najnižja izmerjena sušina. Stebla vsebujejo veliko vode, pri stiskanju zrezane mase se je izcejal sok. Če se stanje ne slabša hitro, je smiselno še počakati.
			NJIVA 4 - 28,54 % SS Rastline so bolj izsušene, steblo pri ovijanju manj sočno, ponekod so storži že dobro oblikovani. Tu smo že blizu časa siliranja in je potrebno pogosto spremljanje.

Kako se odločiti?

Sušina	Praktična odločitev
< 25 % SS	Praviloma preveč mokra. Če rastlina še živi, počakamo. Večja nevarnost je izcejanje silažnega soka in s tem izgube hranil ter nevarnost za neželeno fermentacijo.
25-28 % SS	Še mokra. Posevek spremljamo in sušino ponovno določimo čez nekaj dni. Pri hitrem propadanju posevka se odločamo glede na stanje cele rastline.
28-30 % SS	Pri močno prizadeti koruzi že resno načrtujemo siliranje. Ne čakamo za vsako ceno na 32-35 % SS, če se listi in steblo hitro sušijo.
32-35 % SS	Običajno optimalno območje za normalno razvito koruzo.

Če se odločimo še počakati, meritev sušine ponovimo čez nekaj dni, saj se lahko pri vročem in suhem vremenu stanje posevka spremeni zelo hitro.

Kako izmeriti sušino? Postopek odvzema reprezentativnega vzorca in praktične metode določanja sušine so opisani v prejšnjem tehnološkem listu o predčasnem siliranju koruze zaradi suše.

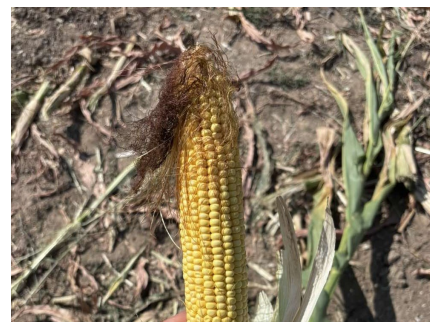
KAJ POMENI TAKŠNA KORUZA V SILOSU IN V OBROKU?

Njiva 1: steblo je kljub suhim listom še zeleno in sočno

Njiva 3: pri nizki SS je v steblo še veliko vode

Njiva 4: storž je ponekod že precej razvit, vendar njiva ni nujno izenačena

Kaj kaže analiza sveže zrezane koruze z Njive 1?

Pri tej koruzi je delež zrnja zelo majhen, zato vsebuje zelo malo škroba in ima bistveno manj energije kot običajna dobro razvita koruzna silaža. Velik del mase predstavljajo steblo in listi. Takšna krma zato v vampu zavzame veliko prostora, vendar iz nje živali ne dobijo toliko energije, kot jo običajno pričakujemo od koruzne silaže. Ker se bolj vlakninska in slabše prebavljiva masa počasneje umika iz vampa, lahko zmanjša ješnost in skupno zauživanje suhe snovi. To je posebej pomembno pri visoko proizvodnih kravah; pri pitancih pa lahko brez ustrezne energijske dopolnitve zniža intenzivnost prirasta.

V sveži masi je hkrati veliko topnih sladkorjev. Ti so dober substrat za mlečnokislinske bakterije in lahko podprejo hiter začetek fermentacije, vendar pri mokri masi sami po sebi niso zagotovilo za dobro silažo. Če se pH ne zniža dovolj hitro ali ostane v silosu preveč zraka, lahko pride do neželenih fermentacij in večjih izgub. Tudi pri krmljenju moramo preostale sladkorje upoštevati skupaj z drugimi hitro fermentabilnimi ogljikovimi hidrati, zato je po končani fermentaciji priporočljiva ponovna analiza silaže in prilagoditev obroka.

Siliranje v vročini - pomembna je hitrost dela

Pri visokih temperaturah je sveže zrezana masa že ob spravilu topla, dihanje rastlinskih celic in delovanje neželenih mikroorganizmov pa sta hitrejša. Čas od spravila do dobrega tlačenja in nepredušnega zaprtja naj bo zato čim krajši. Ob spravilu močno sušnega posevka se zaradi suhih listov in zelo suhih tal lahko močno praši oziroma »kadi«. Pri tem se lahko skupaj z zemeljskimi delci v silažno maso vnese več pepela ter talnih mikroorganizmov in spor. Takšna kontaminacija lahko poveča tveganje za neželen potek fermentacije, zato moramo pri spravilu čim bolj omejiti zajem zemlje, prilagoditi višino rezi ter posebno pozornost nameniti hitremu tlačenju in nepredušnemu zapiranju.

Silirni dodatki

Pri bolj vlažni, od suše prizadeti koruzi izberemo silirni dodatek, namenjen koruzni silaži in primeren za dejansko izmerjeno sušino, s katerim podpiramo hiter padec pH in usmerjeno mlečnokislinsko fermentacijo. Med primernimi programi so na primer Sano Labacsil, Alltech Egalis, Pioneer/Corteva in Schaumann BONSILAGE za koruzne silaže. Pri bolj suhi silažni masi oziroma kadar pričakujemo večjo nevarnost segrevanja po odprtju silosa so smiselni kombinirani silirni dodatki za izboljšanje aerobne stabilnosti, ki pomagajo zavirati kvasovke, plesni in naknadno gretje. Noben dodatek pa ne nadomesti dobrega tlačenja, hitrega polnjenja in nepredušnega zapiranja.

Pri spravilu preverimo	Zakaj
Sušino cele rastline	Videz suhih listov je lahko zelo zavajajoč.
Sočnost stebila	Zeleno in sočno steblo pojasni, zakaj ima navidez suha koruza še vedno le 25-28 % SS.
Enakomernost njive	Robovi in boljša mesta imajo lahko precej bolj razvite storže kot preostali posevek.
Hitrost polnjenja in tlačenja	V vročini želimo čim prej ustaviti dihanje rastlin in omejiti dostop kisika.
Dodatek glede na SS	Mokra in bolj suha masa nimata enakega glavnega tveganja med fermentacijo in po odprtju silosa.

ZA ODLOČITEV NA NJIVI: pogledjte celo rastlino, prerežite in zvijte steblo, ocenite razvoj storža, predvsem pa izmerite sušino reprezentativnega vzorca. Pri 24-26 % SS praviloma še počakamo; pri približno 28-30 % SS in hitro napredujočem sušenju pa že načrtujemo siliranje in stanje preverjamo zelo pogosto.

Priprava: Jasmina Slatnar, univ. dipl. inž. zoot. - specialistka za živinorejo
Fotografije: Karin Kurent, mag. znanosti o živalih, Sano Slovenija
Vsi viri in uporabljena literatura so na voljo pri avtorici tehnološkega lista.